

FRANCHİSE ANLAŞMALARINA İLİŞKİN GRUP MUAFİYETİ TEBLİĞİ
(Tebliğ No: 1998/7)

Amaç

Madde 1- Bu Tebliğin amacı, franchise anlaşmalarının 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşullarını belirlemektir.

Kapsam

Madde 2- Yalnız iki teşebbüsün taraf olduğu franchise anlaşmaları, bu Tebliğde düzenlenen koşullara uygun olmak kaydı ile, Kanunun 4 üncü maddesindeki yasaklamadan, Kanunun 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak, grup olarak muaf tutulmuştur.

Birinci fıkra çerçevesinde tanınan muafiyet, iki teşebbüsün taraf olduğu ana franchise anlaşmalarına da uygulanır. Bu Tebliğin franchise veren ile franchise alan arasındaki ilişkiye dair hükümleri, mahiyetleri uygun olduğu ölçüde, franchise veren ile ana franchise alan ve ana franchise alan ile franchise alan arasındaki ilişkiye de uygulanır.

Tanımlar

Madde 3- Bu Tebliğde geçen;

a) Franchise: Son kullanıcılara malların yeniden satılması veya hizmetlerin sunumu için kullanılacak olan markalar, ticaret unvanları, mağaza işaretleri, faydalı modeller, tasarımlar, telif hakları, know how veya patentlere ilişkin fikri veya sınai mülkiyet haklarından oluşan bir sistemi ifade eder.

b) Franchise Anlaşması: Franchise verenin, franchise alana, doğrudan veya dolaylı mali katkı karşılığında, belirli türden mal ve/veya hizmetleri pazarlaması amacıyla bir franchise kullanılması hakkını verdiği ve en azından;

1) Ortak bir marka veya işletme adının kullanılması ve tesislere ve/veya ulaşım araçlarına yeknesak bir görünüm verilmesi;

2) Franchise veren tarafından franchise alana know how aktarılması;

3) Franchise alanın anlaşma süresince franchise veren tarafından sürekli olarak ticari ve teknik açıdan desteklenmesi;

Yükümlülüklerini içeren bir anlaşmadır.

c) Ana Franchise Anlaşması: Franchise verenin, ana franchise alana, doğrudan veya dolaylı bir mali katkı karşılığında üçüncü kişilerle franchise anlaşmaları yapması amacıyla, franchise kullanılması hakkını verdiği anlaşmadır.

d) Franchise Verenin Malları: Franchise veren tarafından veya onun talimatlarına göre üretilen, franchise verenin ticaret unvanını ve/veya markasını taşıyan mallardır.

e) Anlaşma Konusu Tesisler: Franchise hakkının kullanıldığı tesisler veya franchise hakkı sözkonusu tesisler dışında kullanılıyorsa; franchise hakkının kullanılmasında yararlanılan anlaşma konusu ulaşım araçlarının hareket noktası olan merkezdir.

f) Know-how: Franchise verenin deneyimi ve deneyleri sonucunda ortaya çıkmış, patentli olmayan, gizli, özlü ve belirlenmiş bilgi paketini ifade eder.

1) "Gizli" kavramı; know-how'ın, bir bütün olarak veya unsurlarının biraraya getirilmesi bakımından, "genel olarak bilinmediğini" veya "kolaylıkla ulaşılamadığını" ifade eder.

Bu gizlilik, know-how'ın her bir unsurunun franchise verenin işi dışında tamamen bilinmeyen veya elde edilemez olduğu şeklinde dar anlamla sınırlı tutulamaz.

2) "Özlü" kavramı; know-how'ın son kullanıcılara malların satışı veya hizmetlerin sunumu ve özellikle, hizmetlerin sunumu ile bağlantılı olan malların işlenmesi, müşterilerle ilgilenme yöntemleri ve idari ve mali yönetim bakımından önemli ve franchise alanın anlaşmanın yapıldığı tarih itibarıyla rekabet gücünü ve özellikle performansını artıracak ya da ona yeni bir piyasaya girişte yardımcı olacak şekilde kullanışlı olmasını ifade eder.

3) "Belirlenmiş" tabiri, know-how'ın gizlilik ve özlü olma ölçütlerini yerine getirdiğinin doğrulamasını mümkün kılacak şekilde tanımlanmış olmasını ifade eder. Know-how'ın tanımı, ya franchise anlaşmasında veya ayrı bir anlaşmada yer alabilir, ya da herhangi bir şekilde kaydedilebilir.

Grup muafiyeti kapsamına giren yükümlülükler

Madde 4- Bu Tebliğ çerçevesinde öngörülen muafiyet, taraflara aşağıdaki yükümlülüklerin yüklenmesi halinde de uygulanır:

a) Franchise verenin, anlaşma bölgesinde;

1) Üçüncü kişilere franchise hakkının tamamını veya bir kısmını kullandırmama yükümlülüğü;

2) Franchise hakkını kullanmama veya Franchise konusu olan mal ve hizmetleri benzer şekilde pazarlamama yükümlülüğü;

3) Franchise verenin mallarını üçüncü kişilere sağlamama yükümlülüğü;

b) Ana franchise alanın, kendi anlaşma bölgesi dışında üçüncü kişiler ile franchise anlaşmaları yapmama yükümlülüğü;

c) Franchise alanın, franchise hakkını sadece anlaşma konusu tesislerde kullanma yükümlülüğü;

d) Franchise alanın, anlaşma bölgesi dışında, franchise hakkının konusu mal ve hizmetler için müşteri aramaktan kaçınma yükümlülüğü;

e) Franchise alanın, malların ve hizmetlerin sunulması sürecinde franchise hakkının konusu mallara rakip olan malları imal etmeme, satmama ve kullanmama yükümlülüğü;

Franchise hakkının konusunun, hizmetlerin sunulması sürecinde belirli tip malların yanısıra yedek parça veya teferruatların kullanılmasını ve satılmasını kapsamaması halinde; franchise alana bu yedek parça veya teferruatlar için (e) bendindeki yükümlülük getirilemez.

Grup muafiyetini koşula bağlı olarak engellemeyen yükümlülükler

Madde 5- Franchise verenin fikri ve sınai mülkiyet haklarını korumak veya franchise ağının ortak kimliğini ve ününü sürdürmek için gerekli olmaları koşuluyla, franchise alana, aşağıdaki yükümlülüklerden herhangi birinin getirilmesi halinde de muafiyet uygulanır.

a) Sadece franchise veren tarafından öngörölmüş asgari nesnel kalite özelliklerini taşıyan malları satma veya hizmetin sunulması sırasında kullanma yükümlülüğü;

b) Sadece franchise veren tarafından veya onun belirlediği üçüncü kişiler tarafından imal edilen malları satma veya hizmetin sunulması sırasında kullanma, bunun mümkün olmadığı hallerde, franchise hakkının konusu olan malların niteliklerine bağlı kalarak nesnel kalite özelliklerini uygulama yükümlülüğü;

c) Anlaşma süresince ve anlaşmanın sona ermesinden itibaren en fazla bir yıl süre ile, franchise veren de dahil olmak üzere franchise ağının herhangi bir üyesi ile rekabet halinde bulunacağı bir bölgede, doğrudan ya da dolaylı olarak benzer bir işle uğraşmama yükümlülüğü;

d) Rakip bir teşebbüsün ortaklık paylarını ve diğer her türlü iktisadi varlığını, bu teşebbüsün ekonomik davranışlarını ve karar organlarını etkileyebilecek düzeyde iktisap etmeme yükümlülüğü;

e) Franchise konusu malları, sadece son kullanıcılara, diğer franchise alanlara ve bu malları üretenin veya onun izin verdiği dağıtım kanallarındaki yeniden satıcılara satma yükümlülüğü;

f) Franchise hakkının konusu olan malların satışı ve hizmetlerin sunulması için gerekli çabayı gösterme, asgari miktarda mal çeşidini satışa sunma, asgari bir ciroya ulaşma, siparişlerini önceden planlama, asgari stok bulundurma, müşteri hizmeti ve garanti sunma yükümlülüğü;

g) Franchise verene, gelirin belirli bir kısmını reklam gideri için ödeme ve bizzat franchise verenin onaylayacağı tarzda reklam yapma yükümlülüğü.

Grup muafiyetini engellemeyen diğer yükümlülükler

Madde 6- Aşağıdaki yükümlülüklerden herhangi birinin franchise alana yüklenmesi halinde de muafiyet uygulanır:

a) Franchise veren tarafından aktarılan know-how'ı anlaşma süresince ve anlaşmanın sona ermesinden sonra üçüncü kişilere açıklamama yükümlülüğü;

b) Franchise hakkının kullanılması sırasında edinilen herhangi bir deneyimi franchise verene aktarma ve bu deneyimin sonucu kazanılan know-how için franchise verene ve diğer franchise alanlara münhasır olmayan bir lisans verme yükümlülüğü;

c) Lisanslı fikri ve sınai mülkiyet haklarının ihlali halinde, franchise vereni bu durumdan haberdar etme, ihlal edenler hakkında yasal işlem başlatma veya ihlal edenler hakkında başlatılan herhangi bir yasal işlemde franchise verene yardımcı olma yükümlülüğü;

d) Franchise veren tarafından verilen lisanslı know-how'ı anlaşma süresince ve anlaşmanın sona ermesinden sonra franchise hakkının konusu dışındaki amaçlar için kullanmama yükümlülüğü;

e) Franchise veren tarafından düzenlenen eğitim programlarına katılma veya personelinin katılmasını sağlama yükümlülüğü;

f) Daha sonra yapılacak değişiklikler de dahil olmak üzere, franchise veren tarafından öngörülen ticari yöntemleri uygulama ve lisanslı fikri ve sınai mülkiyet haklarını kullanma yükümlülüğü;

g) Techizat ve anlaşma konusu tesis ve/veya ulaşım araçlarına ilişkin olarak franchise verenin öngördüğü standartlara uyma yükümlülüğü;

h) Satılan mallar ve sunulan hizmetler de dahil olmak üzere franchise verenin anlaşma konusu tesisler ve/veya ulaşım araçlarını ve envanter ve hesapları denetlemesine izin verme yükümlülüğü;

i) Franchise verenin izni olmaksızın anlaşma konusu tesislerin yerini değiştirmeme yükümlülüğü;

j) Franchise verenin izni olmaksızın franchise anlaşmasındaki hak ve yükümlülükleri devretmeme yükümlülüğü;

Bu maddede yer alan yükümlülüklere 4üncü maddedeki yükümlülüklerden herhangi birisi ile birarada bulunmasalar dahi, muafiyet uygulanır.

Muafiyet verilebilmesi için anlaşmada bulunması gereken zorunlu unsurlar

Madde 7- Bu Tebliğin 2 nci maddesinde belirtilen muafiyet aşağıdaki şart ve yükümlülüklerin anlaşmada yer alması halinde uygulanır:

a) Franchise alan, franchise konusu malları diğer franchise alanlardan ve bu malların başka yetkili dağıtıcılar ağı aracılığıyla dağıtıldığı hallerde bu dağıtıcılardan almakta serbest olmalıdır;

b) Franchise verenin, franchise alanı, franchise verenin malları için garantiler vermekle yükümlü kıldığı hallerde, bu yükümlülük, franchise alan tarafından, franchise ağının herhangi bir üyesinden veya benzer garantiler veren başka dağıtıcılardan sağlanan mallar için de yerine getirilmelidir;

c) Franchise alan bağımsız bir teşebbüs olmalıdır. Ancak bu bağımsızlık, özellikle, kullanılan marka ve işaretler ile anlaşma konusu olan tesisler ve/veya ulaşım araçlarının yeknesak görünümlünün sonucu olan franchise ağının ortak kimliğini etkilememelidir.

Grup muafiyeti kapsamı dışında kalan koşul ve yükümlülükler

Madde 8- Aşağıdaki koşul ve yükümlülüklerden bir veya bir kaçıının anlaşmada yer alması halinde, 2 nci maddede belirtilen muafiyet uygulanmaz:

a) Özellikleri, fiyatı ve kullanım amacı bakımından aynı olan veya kullanıcılar tarafından eşdeğer sayılan malları üreten veya hizmetleri sunan teşebbüslerin, bu mal ve hizmetler için franchise anlaşması yapmaları halinde;

b) 4 üncü maddenin (e) bendi ve 5 inci maddenin birinci fıkrasının (b) bendi saklı kalmak kaydıyla, franchise alanın, franchise verenin sağladığı mallara eşdeğer kalitede mal temin etmesinin engellenmesi halinde;

c) 4 üncü maddenin (e) bendi saklı kalmak kaydıyla, franchise alanın mal veya hizmetlerin sunulması sürecinde franchise veren ya da franchise verenin belirlediği üçüncü kişiler tarafından üretilen malları satmak ya da kullanmakla yükümlü kılınması ve aynı anda franchise verenin, kendisinin fikri

ve sınai mülkiyet haklarını veya franchise ağının ortak kimliğini ve ününü korumak dışındaki sebeplerle, franchise alan tarafından önerilen üçüncü kişileri yetkili üretici olarak belirlemeyi reddetmesi halinde;

d) Franchise alanın herhangi bir yükümlülüğünü ihlal etmesi dışındaki nedenlerle, know-how'ın genel olarak bilinen veya kolayca erişilebilir hale gelmesine rağmen, anlaşmanın sona ermesinden sonra franchise alanın lisanslı know-how'ı kullanmaya devam etmesinin engellenmesi halinde;

e) Franchise verenin, satış fiyatları hakkında tavsiyede bulunma imkanı saklı kalmak kaydıyla, franchise alanın, franchise hakkının konusu mal veya hizmetlerin satış fiyatlarını belirleme hakkını, doğrudan veya dolaylı olarak kısıtlaması halinde;

f) Franchise verenin, anlaşmayı bu nedenle sona erdirmeye imkanı saklı kalmak kaydıyla, franchise alanın, franchise hakkının bir kısmını oluşturan fikri veya sınai mülkiyet haklarının geçerliliğine itiraz etmesini yasaklaması halinde;

g) Franchise alanın franchise hakkının konusu olan mal veya hizmetleri ülkedeki son kullanıcılara, bunların ikamet yerleri nedeniyle satmalarının yasaklanması halinde.

Muafiyetin geri alınması

Madde 9- Kurul, bu Tebliğ çerçevesinde Kanunun 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından muaf olan bir anlaşmanın, Kanunun 5 inci maddesinde düzenlenen şartlarla bağdaşmaz etkilere sahip olduğunu ve özellikle; franchise alana bölgesel koruma sağlandığını ve aynı anda aşağıdaki hallerden birinin varlığını tespit ederse bu Tebliğ ile sağlanan muafiyeti;

a) İlgili pazara giriş veya bu pazardaki rekabet, rakip üreticiler veya dağıtıcılar tarafından akdedilen benzer anlaşmaların oluşturduğu paralel ağların toplam etkisiyle önemli ölçüde kısıtlanır ise,

b) Franchise hakkının konusu olan mal veya hizmetler açısından, ülkenin önemli bir bölümünde, özellikleri, fiyatı ve kullanım amacı bakımından aynı veya kullanıcıları tarafından eşdeğer sayılan mal veya hizmetler ile etkili bir rekabet söz konusu değilse,

c) Taraflardan biri ya da her ikisi, ikamet yerleri nedeniyle son kullanıcıların franchise hakkının konusu olan mal veya hizmetleri ülke genelinde doğrudan veya aracılar vasıtasıyla elde etmelerini engellerse veya pazarları bölmek için farklı bölgelerde söz konusu mal veya hizmetlerin özelliklerini farklılaştırırsa,

d) Franchise alanlar, franchise hakkının konusu mal veya hizmetlerin satış fiyatlarına ilişkin uyumlu eylemler gerçekleştirilirse,

e) Franchise veren, fikri ve sınai mülkiyet haklarını korumak, franchise ağının ortak kimliği ve ününü sürdürmek veya franchise alanın anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini denetlemek amacı dışındaki nedenlerle, anlaşma konusu olan tesisleri ve ulaşım araçlarını denetleme hakkını kullanır veya franchise alanın anlaşma konusu olan tesislerin yerini değiştirme ya da franchise anlaşmasından kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini devretme isteğini reddederse.

geri alabilir.

Kanunun 6 ncı maddesinin uygulanması

Madde 10- Bu Tebliğ hükümlerine göre tanınmış olan muafiyet Kanununun 6 ncı maddesinin uygulanmasını engellemez.

Bildirim

Madde 11- Bu Tebliğ kapsamına giren franchise anlaşmaları, Kanununun 10 uncu maddesinde öngörülen ve 12/8/1997 tarihli ve 23078 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 1997/2 sayılı Tebliğde düzenlenen bildirim yükümlülüğüne tabî değildir.

Yürürlük

Madde 12- Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 13- Bu Tebliğ hükümlerini Rekabet Kurumu Başkanı yürütür.